

Tempel | Kerk Museum Jaarverslag 2019

Inhoud

1. Inleiding	pag. 1
2. Openstellingen en bezoekers	2
3. Evenementen	3
4. Publieksinformatie en communicatie	5
5. Educatie	6
6. Vrijwilligers	6
7. Organisatie en beleidsvorming	7
8. Interne en externe relaties, samenwerking	8
9. Collectie en beheer	9
10. Plannen voor 2020	11

1. Inleiding

Voor het Tempel | Kerk Museum Elst was 2019 een jaar vol hoogtepunten en een aantal minder positieve zaken. Een van de hoogtepunten lag in landelijke politieke besluitvorming: de Nederlandse ministerraad heeft eind van het jaar besloten de Neder-Germaanse Limes in 2020 voor te dragen als UNESCO-Werelderfgoed. Het erfgoed zoals beheerd wordt en te bewonderen is in het museum is onderdeel van dit grootste archeologische monument van Nederland en als zodanig opgenomen in de aanvraag. Daarmee staat onze unieke locatie ook internationaal op de kaart.

Andere hoogtepunten waren de pop-up expo over een Romeinse bruiloft, het uitvoeren van een huwelijksceremonie en de expositie “Voor de vrijheid van Nederland: De zware tol die Elst betaalde”, over de kerk in de Tweede Wereldoorlog en de jaren erna.

Daarbij mocht het museum dit jaar een kleine tweeduizend geïnteresseerde bezoekers ontvangen, voor een bezoek aan het museum, een “gewone” rondleiding of een van de

bijzondere activiteiten die georganiseerd werden. Helaas was dit aantal lager dan in de twee voorgaande jaren.

Met betrekking tot de collectie is een bijzonder feit: in 2019 is duidelijkheid gekomen over de leeftijd van de eikenhouten funderingspalen, die in het museum tentoongesteld zijn.

2. Openstellingen en bezoekers

Noch in het beleid ten aanzien van openstellingen noch in de uitvoering ervan zijn in 2019 wezenlijke veranderingen doorgevoerd. Wel was er een incidentele uitbreiding van de weekendopenstellingen in september. Dit in verband met de foto-expositie “Voor de vrijheid van Nederland” en het bijzondere evenement “Getuigen Vertellen”.

Het Tempel | Kerk Museum Elst was evenals voorgaande jaren in 2019 met uitzondering van feestdagen, enkele specifieke data én zondagsmorgens alle dagen van de week geopend voor publiek.

De reguliere openstelling is elke eerste zaterdag van de maand van 13.30-16.30 uur. En in juli, augustus en september elke zaterdag- en zondagmiddag van 13.30-16.30 uur. Bezoekers kunnen dan gewoon

binnenlopen, zonder afspraak vooraf. Elke keer kan een rondleiding gevolgd worden, en wel om 14.30 uur. Om te communiceren dat het museum geopend is, wordt tijdens openingstijden gebruik gemaakt van een stoepbord. Veel bezoekers komen binnen gewoon omdat “de deuren open staan”.

Daarnaast stonden de deuren open in het Museumweekend in april en in mei twee weekenden tijdens de Romeinenweek. In september vielen de Open Monumentendagen tijdens de genoemde openstellingen. Tijdens de Nationale Archeologiedagen in oktober konden bezoekers deelnemen aan een van de speciale rondleidingen. Daarvoor was aanmelding vooraf noodzakelijk.

Behalve de reguliere openstellingen was er op een aantal zaterdagmorgens in schoolvakanties voor (groot)ouders en kinderen in de basisschoolleeftijd de mogelijkheid om deel te nemen aan een speciaal op de kinderen afgestemde familierondleiding, met een verhaal en verschillende leerzame en gezellige activiteiten. Ook daarvoor is aanmelding gewenst.

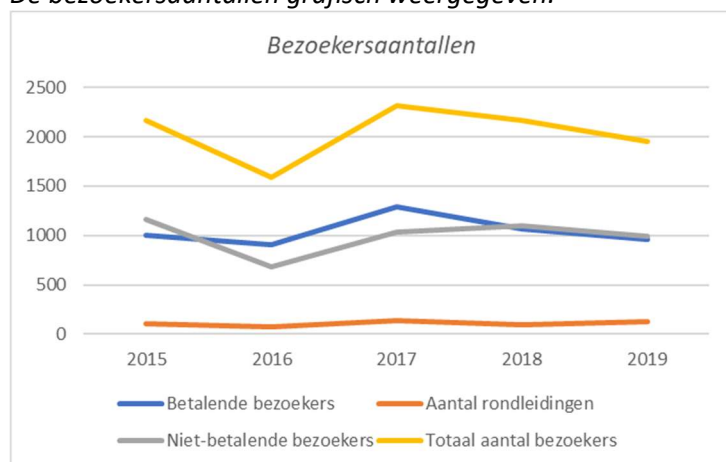

Buiten deze reguliere en bijzondere openingstijden bleef het voor individuele bezoekers, groepen en scholen mogelijk een rondleiding te volgen, mits aangevraagd bij de koster. In 2019 gebeurde dat 123 keer. Terwijl dit aantal flink hoger was dan in 2018, is het aantal betalende bezoekers gedaald. De reden hiervan is dat de groepen die rondgeleid worden over het algemeen kleiner waren dan voorheen.

Bezoekersaantallen en het aantal aangevraagde rondleidingen gedurende de afgelopen 5 jaar¹

	Betalende bezoekers	Aantal rondleidingen	Niet-betalende bezoekers	Totaal aantal bezoekers
2015	1004	101	1162	2166
2016	911	74	677	1588
2017	1286	135	1033	2319
2018	1071	95	1093	2164
2019	957	123	991	1948

De bezoekersaantallen grafisch weergegeven:

Betalende en niet-betalende bezoekers waren er evenals vorig jaar ongeveer evenveel. De dalende tendens in het totaal aan bezoekers van de afgelopen twee jaar is helaas niet te verklaren.

Zoals gebruikelijk was de kerk ook in 2019 tijdens een aantal koopzondagen en de Vierdaagse open, voor bijvoorbeeld bezoekers die gewoon even binnen wilden kijken en/of een pauze wilden nemen. In het museum waren vrijwilligers aanwezig. Rondleidingen werden niet gegeven en de benedenruimten bleven gesloten.

3. Evenementen

2019 was het jaar van een viertal bijzondere evenementen.

Gedurende enkele weken in juli stond in het museum de reizende, de pop-up expositie over

de Romeinse Bruiloft. Deze toonde veel afbeeldingen en interessante informatie over en objecten met betrekking tot Romeins huwen. Bezoekers stelden vast dat Romeinse rituelen overeenkomsten en verschillen vertoonden met hedendaagse ceremoniën.

¹ De aantallen bezoekers tijdens de Vierdaagse zijn hierbij niet meegeteld.

Op een zaterdagmiddag in juli volgde op het plein voor de kerk een heuse huwelijksceremonie op z'n Romeins, uitgevoerd door mensen van de re-enactmentgroep Corbvlo, vrijwilligers van het museum

en een paar daarvoor door de commissie speciaal uitgenodigde mensen. Jupiter was ons goed gezind en de ceremonie kon tussen twee heftige (onweers)-buien op tijd plaatsvinden. Belangstellenden volgden hoe het paar in de echt verbonden werd, hoe offers gebracht werden en hoe in processie naar het huis van de bruidegom werd gegaan.

Beide evenementen in het kader van een Romeinse bruiloft zijn tot stand gekomen door samenwerking van diverse partijen uit het Romeinennetwerk Gelderland, waaronder RomeinenNU.

Eind september 2019 was het 75 jaar geleden dat Duits granaatvuur de kerk raakte waardoor het gebouw in vlammen opging. Ter herdenking van deze gebeurtenis en in het kader van de herdenking 75 jaar Market Garden was in de kerk van begin september tot half oktober de foto-expositie "Voor de vrijheid van Nederland: de zware tol die Elst betaalde" ingericht.

Voor bezoekers was er een hand-out aan de hand waarvan zij de foto's konden bekijken. Er waren twee korte presentaties (foto's en bewegend beeld) over oorlogshandelingen in en om Elst en over de eerste Vierdaagse na WOII in 1947. Dat laatste met beelden van de uitgebrande kerk met de noodkerk. De algemene reacties waren – voor zover dat over dit onderwerp gezegd kan worden – zeer positief. "Indrukwekkend", "nooit geweten". Ook kwamen een aantal veteranen of kinderen ervan de tentoonstelling bezoeken. "Wat is de kerk mooi gerestaureerd!" zei een van hen.

Over wat er vooraf ging aan de gebeurtenissen in september 1944 en wat erna kwam in en om Elst, is een artikel geschreven door vrijwilligers van het museum. Een papieren versie was te koop en het digitale verhaal kan nog besteld worden.

Op de laatste zaterdagmiddag van september vertelden een zestal ooggetuigen of in een enkel geval een zoon op indrukwekkende wijze over

de gebeurtenissen in september 1944 in Elst en over belevenissen in de maanden en jaren daarna. Bijzondere mensen, bijzondere verhalen en zeer geïnteresseerde luisteraars kenmerkten deze middag, "Getuigen vertellen".

Zowel de foto-expositie als "Getuigen vertellen" zijn tot stand gekomen in samenwerking met de historische vereniging Marithaime.

4. Publieksinformatie en communicatie

Publieksinformatie heeft in 2019 bijzondere aandacht gekregen, vooral met betrekking tot genoemde evenementen. De website werd in samenwerking met de webbeheerder van de PG-Elst zo tijdig mogelijk voorzien van actuele informatie, evenals de Facebook-pagina.

Vanuit Erfgoed Gelderland is voor dat sociale medium ook dit jaar weer ondersteuning verleend. Dit omdat de Facebook-pagina een regelmatig en groeiend aantal bezoekers kent. Ook werden reguliere en extra openingstijden én de aankondigingen van de evenementen op de traditionele manier gepubliceerd, via lokale media en via eigen posters of speciale posters die op diverse plekken zijn opgehangen.

Aanmeldingen voor rondleidingen en communicatie van bezoekers met het museum voorafgaand aan het bezoek verliepen zoals gewoonlijk via de koster. Het aanmelden voor bijzondere rondleidingen tijdens de Archeologiedagen en voor de familierondleidingen via aanmeldformulieren, gepubliceerd op de website en de Facebookpagina, verloopt nog niet geheel naar wens.

Via het maandelijks kerkblad "Onderweg" is vanaf de zomer regelmatig informatie geplaatst, die lezers informeerde over activiteiten in het museum, onder meer over de Romeinse bruiloft en de foto-expositie over de Tweede Wereldoorlog.

De interne nieuwsbrief voldoet voor zover nu bekend is in een behoefte. Onder meer door dit communicatiemiddel kon het aantal algemene vergaderingen van de vrijwilligers worden verminderd. En kwam er meer ruimte voor aandacht voor inhoudelijk kwesties.

Op de oogstmarkt, eind augustus georganiseerd door de BTV Elderveld, bemanden een tweetal vrijwilligers een kraam, vol met informatieve materialen over het museum. Ondanks de warmte kwam een flink aantal bezoekers langs en werden boeiende gesprekken gevoerd.

In opdracht van de Stichting Romeinse Limes Nederland is door Deborah d'Hont-Dieleman een podcast gemaakt en gelanceerd over de tempels in Elst en de ontdekking ervan na de Tweede Wereldoorlog.² Hiervoor was een van de sprekers van "Getuigen Vertellen", dhr. Theo Martens, uitgenodigd om samen met twee vrijwilligers van het museum mee te doen om het verhaal van de tempels te vertellen.

Tot slot mag niet onvermeld blijven dat door de kerkrentmeesters en de museumcommissie met de gemeente Overbetuwe verscheidene gesprekken zijn gevoerd over een project met betrekking tot publieksinformatie in het kader van de aanvraag tot UNESCO-Werelderfgoedstatus van de Romeinse Limes. Plannen om tot informatiepunten in de publieke ruimte te komen zijn in de maak en zullen vermoedelijk in 2020 ten uitvoer gebracht worden.

5. Educatie

Voor leerlingen van het basisonderwijs zijn in 2019 15 rondleidingen gegeven voor rond 150 kinderen. De rondleidingen zijn geen rondleidingen in de gebruikelijke betekenis van het woord, maar interactieve bezoeken aan het museum, waarbij de kinderen zelf aan de slag gaan met bouwwerken en opdrachten. Zowel het aantal scholen waarvan groepen het museum bezochten als het aantal leerlingen is beduidend lager dan in het jaar ervoor. De oorzaak hiervoor is onbekend.

Gesprekken zijn gevoerd met de gemeente Overbetuwe over een gezamenlijk aanbod van cultuuronderwijs aan het basisonderwijs, zoals dat in het cultuurmenu wordt gepresenteerd. De aanpak cq communicatie naar de scholen verloopt nog niet als gewenst en krijgt in het komende jaar meer aandacht.

Vanuit het Voortgezet Onderwijs bezochten 149 leerlingen het museum, waarvoor 12 rondleiders ingezet werden. Hier zien we een stijging ten opzichte van 2018 van ruim 50%. Er is dus een flinke toename van het aantal VO-leerlingen geweest.

De ontwikkeling van speciale rondleiding voor voortgezet onderwijs cq voor aangepaste museumactiviteiten voor deze leerlingen is gaande. De ideeën zoals die ontwikkeld zijn, staan in de kinderschoenen en moeten nog worden doorgevoerd. Daarvoor zal externe expertise worden ingeschakeld.

Familierondleidingen zijn dit jaar slechts drie keer gegeven. In totaal namen 18 (groot)ouders en kinderen hieraan deel. Zowel kinderen als volwassenen gaven aan het een leuke en leerzame activiteit te vinden.

² <https://www.mijndma.com/delimesleeft>

6. Vrijwilligers

Het aantal vrijwilligers is in 2019 vrijwel constant gebleven, 18 betrokken en actieve medewerkers. In november is één van de vrijwilligers gestopt met het werk voor het museum.

De museumcommissie wordt evenals voorgaande jaren op vrijwillige basis in haar werkzaamheden ondersteund door de kosten, die aanvragen voor rondleidingen aanneemt en administratief verwerkt.

In het voorjaar hebben de museumcommissie en de kerkrentmeesters met een tweetal documenten ingestemd, die de omgang met de vrijwilligers in het Tempel | Kerk Museum Elst beschrijven en verwoorden wat van hen verwacht wordt.

Op verschillende momenten in 2019 waren er voor de vrijwilligers mogelijkheden om hun deskundigheid te vergroten. Daarvoor zijn zogenaamde inhoudelijke vergaderingen ingeroosterd. Museumcommissieleden kunnen hiervoor zelf onderwerpen en vragen aandragen. Deze worden besproken ofwel op basis van eigen kennis ofwel met hulp van externe deskundigen. Tot de thema's van die bijeenkomsten behoorden: hoe wordt een educatieve rondleiding voor basisschoolleerlingen gegeven?, wat is dendrochronologisch onderzoek? en wat is precies bekend over Tempel I? In juni stond achtergrondinformatie over de Romeinse bruiloft en de gebeurtenissen in en om de kerk van september 1944 t/m 1952 op het programma. In oktober gaf Willem Tielen, beleidsambtenaar bij de gemeente Overbetuwe, toelichting op het Plan van Aanpak waarin het zichtbaar maken van het erfgoed in de openbare ruimte in Elst wordt beschreven.

In oktober werd door een groot deel van de vrijwilligers een bezoek gebracht aan museum Het Pakhuis in Ermelo. Daar werden ze rondgeleid en geïnformeerd over het Romeinse mars-kamp, dat

op de Noord-Veluwe is gevonden, en over de opmars van de wolf en zijn terugkeer in Nederland.

7. Organisatie en beleidsvorming

De organisatie van het museum en die van de museumcommissie zijn vrijwel onveranderd gebleven. Behalve dat er op basis van het aangenomen vrijwilligersbeleid voor vrijwilligers

meer mogelijkheden zijn om gespecialiseerde werkzaamheden uit te voeren. Niet langer hoeven alle vrijwilligers inzetbaar te zijn als rondleider.

Per 1 januari 2020 vindt er een wisseling plaats in de personele bezetting. De huidige voorzitter treedt terug, maar blijft wel actief binnen de museumcommissie. Een van de leden neemt die taak vanaf die datum op zich.

Ook binnen de werkgroep Registratie en Presentatie vinden op 1 januari 2020 veranderingen plaats. Ondanks personele wisselingen in deze groep en verandering in de taakverdeling is de continuïteit van de werkzaamheden voor registratie en presentatie van de collectie gewaarborgd. De werkgroep Educatie zal worden uitgebreid.

Het inschrijfformulier voor aangevraagde rondleidingen, dat de kosten sinds 2019 hanteert, voldoet. Voor haar en voor de aanvragers van een rondleiding biedt het duidelijkheid en het resulteert in heldere communicatie.

Aanzetten tot een beleid voor PR en communicatie zijn gemaakt, maar tot een uitgewerkt plan is het nog niet gekomen. Dit houdt onder meer verband met de evenementen die dit jaar in het museum georganiseerd zijn en de tijdsinvestering die ermee gepaard ging, de vele (externe) activiteiten waaraan leden van de museumcommissie deelnamen, ziekte en personele wisselingen.

8. Interne en externe relaties, samenwerking

Ook dit jaar heeft het bestuur van de museumcommissie het jaarlijks overleg gevoerd met de voorzitter van het college van kerkrentmeesters. Daarnaast zijn er contacten met de commissie Open Kerk en de kunstcommissie over openingstijden, en met de beheerder van De Ruimte over onder meer vergadermogelijkheden.

In februari bezochten kerkrentmeesters en de vrijwel voltallige museumcommissie een avond waarin de Werelderfgoed-nominatie van de Limes werd gepresenteerd onder auspiciën van de gemeente Overbetuwe. De Neder-Germaanse Limes is een deel van de voormalige grens van het Romeinse Rijk, die liep langs de Rijn van Bonn tot Katwijk. De voorzitter van de museumcommissie hield een korte presentatie over het erfgoed dat zich in en onder de Grote Kerk bevindt. Dit is een van de unieke vindplaatsen van Romeinse bouwwerken die genoemd worden in het nominatiedossier.

In de loop van het jaar zijn er diverse contacten geweest met het Cultuurcollege en de gemeente Overbetuwe over het onderwijsaanbod wat betreft erfgoed. Bij een van de bijeenkomsten konden deelnemers zelf een deel van de activiteiten die aan kinderen worden aangeboden, uitvoeren.

Ten behoeve van de organisatie van de evenementen t.g.v. 75 jaar Market Garden/Voor de Vrijheid van Nederland is er

intensief contact geweest met leden van de historische vereniging Marithaime. Een aantal leden behoorden tot de getuigen die vertelden over hun oorlogservaringen.

Een aantal leden van de museumcommissie bezocht de bijeenkomsten van het Romeinen-netwerk Gelderland. Uit dit netwerk komen diverse vormen van samenwerking voort, die bijvoorbeeld leidden tot de deelname aan het project “Een Romeinse Bruiloft”. Daarnaast lagen de eruit voortkomende contacten enerzijds op praktisch niveau (het lenen van Romeinse kleding bij een van de partnerorganisaties) en anderzijds op inhoudelijk niveau (gesprekken met de Carolien Guelen i.v.m. een opdracht van de provincie Gelderland met betrekking tot Story-telling over de Romeinen). In november vond de vergadering van dit netwerk in De Ruimte plaats en konden een aantal deelnemers (voor het eerst) de fundamenten van de tempels bezichtigen.

De contacten met de Stichting Romeinse Limes Nederland verlopen via korte lijnen en leidden onder meer tot het maken van een podcast. Een zestal vrijwilligers bezochten in juni op uitnodiging van de Stichting het Archeologisch Park Xanten. Dit park is betrokken bij het nominatieproces als deel van de Neder-Germaanse limes in Duitsland. Zij volgden een lezing en een rondleiding door het park.

Met Erfgoed Gelderland was regelmatig contact, zoals n.a.v. het behoud van de collectie en de Facebook-pagina. Het museum deed mee aan een campagne in het kader van “Ieders Museum” om via Facebook de naamsbekendheid van vrijwilligersmusea te vergroten. Daarvoor werd een promotiefilmpje in de benedenruimte van het museum opgenomen. Ook werd in juni een informatief symposium over “Storytelling” bijgewoond in het Openluchtmuseum te Arnhem. Daarbij werd weer onderstreept hoeveel het verhaal toevoegt aan een bezoek aan een museum.

Een tweetal leden van de museumcommissie heeft in Huissen in het najaar deelgenomen aan een Gelderse Netwerkdag, georganiseerd door het Netwerk Oorlogsbronnen: Kleine verhalen over een grote oorlog. Behalve interessante lezingen was er ook een rondleiding door het klooster.

Bij de officiële bekendmaking door Minister Van Engelshoven (cultuur) in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden dat Nederland de Neder-Germaanse Limes officieel voor zal dragen voor een plek op de Unesco Werelderfgoedlijst waren vrijwilligers aanwezig.

Over deze en de andere bijgewoonde bijeenkomsten werd in de regel gerapporteerd in de vergaderingen van de museumcommissie of via de interne nieuwsbrief.

In het kader van het beheer van de collectie en de datering van een aantal objecten is intensief contact geweest met Erfgoed Gelderland en prof. Jansma, RCE Amersfoort.

9. Collectie en beheer

“Werk aan De Grote Kerk”

Onder deze projectnaam heeft de kerkenraad opdracht gegeven aan twee werkgroepen om ideeën en plannen uit te werken voor herinrichting van het kerkgebouw voor toekomstig gebruik. De taak voor de werkgroep “Kerk” is om te bedenken hoe de kerkelijke gemeente in de toekomst de erediensten wil vieren en wat dat betekent voor de inrichting van de kerk. De werkgroep “Gebouw” onderzoekt de mogelijkheden om het gebouw en de voorzieningen aan te passen aan eisen van deze tijd. Zo zijn er onder meer wensen voor een energiezuinige verwarming en een betere geluidsinstallatie. In deze werkgroep was gedurende het hele jaar 2019 namens de museumcommissie een van de vrijwilligers actief.

Voor de museumcommissie zijn de plannen van groot belang. De vrijwilligers zijn degenen die inzicht kunnen en moeten geven over de kansen om de inrichting en bereikbaarheid van de museumruimten te verbeteren. Tegelijkertijd is het de taak van de commissie te waken voor bedreiging van de museale belangen bij ingrijpende verbouwingen. Binnen de museumcommissie is in samenspraak met een van de kerkrentmeesters in november een inventarisatie gedaan van deze “kansen” een “bedreigingen”.

Bij alle betrokkenen is het besef dat het van groot belang is dat het prachtige kerkgebouw en de bijzondere archeologische en historische waarde op meerdere wijze ten dienste van de maatschappij kan staan. Het is een uitdaging voor ons allen om daar aan te werken.

Beheer en behoud

In 2019 is extra aandacht gegeven aan de conditie van de tentoongestelde objecten. In januari is aan de adviseur preventieve conservering van Erfgoed Gelderland, gevraagd advies uit te brengen over de staat van de collectie in de vitrines. Daarvoor vroeg zij uitvoerige informatie over de collectie. Zij heeft in februari een inspectie uitgevoerd. Haar bevindingen waren positief, met voor slechts enkele objecten geadviseerde nadere

aandacht. Zij informeerde naar de beschikking over meetgegevens van temperatuur en relatieve luchtvochtigheid. Omdat het aandeel metalen objecten bij de uitbreidingen (vanaf 2011) van de verkregen bruiklenen sterk is toegenomen, is het beschikken over deze gegevens zeer gewenst.

Het resultaat van inspectie en advies is dat in het museum een aantal “dataloggers” is geplaatst, om temperatuur en relatieve luchtvochtigheid te gaan meten. Deze zijn op drie locaties geplaatst: in het Romeinse deel, in de crypte en in een van de vitrines. Vanaf september zijn gegevens verzameld; die zullen in de loop van 2020 worden uitgelezen en voor zover mogelijk geïnterpreteerd.

Ingrid Gerritsen noemde de mogelijkheid van een instructie voor museummedewerkers: ‘Wanneer moet ik aan de bel trekken?’ Daarvan is nog geen gebruik gemaakt.

Collectie

Van een aantal objecten in de collectie was en is niet bekend wát het precies is noch wat de functie, herkomst of datering is. Dat laatste gold met name voor de eikenhouten funderingspalen. In 2019 kwam een einde aan de “frustrerende” onzekerheid over de datering van de *afzonderlijke* palen. En van een schijf in de vitrine, waarvan de datering gebaseerd was op een schatting.

Omdat in een eerder stadium een aantal in bruikleen ontvangen palen waren onderzocht en gedateerd, was in 2014 aan prof. E. Jansma, dendrochronoloog verbonden aan de Universiteit van Utrecht, gevraagd naar de mogelijkheden voor onderzoek. Dateren op grond van toegestuurde foto's bleek toen niet te lukken en zij

raadde aan het hout te bezorgen bij het laboratorium. Zij was bereid om het gratis te analyseren.

Om allerlei redenen is gewacht tot 2019. De palen zijn door medewerkers van het museum naar het laboratorium in Amersfoort gebracht. Vóór transport zijn ze door aangeschroefde labels qua identiteit gezeurd en verpakt tegen beschadigingen.

Door de in november ontvangen rapportage is nu de datering voor elke paal geheel zeker. En als verrassende feiten:

- de schatting van de tentoongestelde schijf was onjuist: de schijf komt niet uit de periode 58 v.C. – 6 n.C., maar 14 v.C. – 86 n.C.
- een aan de locatie Tempel II toegedachte paal is afkomstig van het verwarmde huis aan de Dorpsstraat.

Alle palen en de schijf zijn inmiddels terug in het museum en de datering zal aan bezoekers gecommuniceerd worden.

Via een bezoeker uit Wenen, Dr. Wilfried Greiner, archeoloog, kon bijzondere kennis aan het al bekende over het erfgoed worden toegevoegd. De vormgeving van het graf van “Het meisje van Elst” gaat terug op (zeer) vroeg christelijke gebruiken. En de rode bakstenen in de cella-muren hebben te maken met vermindering van schade bij eventuele aardbevingen.

Presentatie

Over de presentatie van de Romeinse fundamenteën zei genoemde Dr. Greiner dat Elst en Heerlen de twee mooiste Romeinse presentaties in Nederland bieden. Altijd fijn om te horen.

In de collectie van het museum zijn geen wijzigingen aangebracht. Wisseling van een deel van de collectie was wel een agendapunt, maar wanneer bij het Provinciaal Depot geen nauwkeurige locatie aangegeven kan worden voor gewenste objecten, dan kan men niet helpen. Dat, gevoegd bij een niet of zeer onvolkomen registratie van de (enorme hoeveelheid) vondsten daar aanwezig, kon niet anders dan leiden tot afzien van wisseling.

Voor een uiterst belangrijke en goede registratie waren de Merovingische kralen afwezig van maart tot en met oktober. Daarna zijn ze teruggeplaatst.

De kleine presentatie in een leegstaand winkelpand aan het Europaplein bleef gedurende het hele jaar ingericht, waardoor aandacht van het publiek op het plaatselijke erfgoed gericht bleef. Of de kleine wisselende expositie naamsbekendheid en/of meer bezoekers voor het museum genereert blijft helaas onduidelijk.

10. Plannen voor 2020

Voor 2020 staan geen grote evenementen op de agenda. Een deel van de foto-expositie “Voor de vrijheid” zal gedurende een aantal weken te zien zijn in woonzorgcentrum Tertzio.

In de eerste vergadering van 2020 van de museumcommissie zal de voorzitterswisseling in de commissie plaatsvinden. De commissie wil dit jaar blijvend werken aan behoud en verbetering. Zo staat het behoud en werven van vrijwilligers centraal. Mede door de leeftijdsopbouw van de museumcommissie zal ook gewerkt moeten worden aan instandhouding van onder meer deskundigheid. Tevens blijft de fysieke conditie van de collectie en het erfgoed voortdurend aandacht vragen evenals de presentatie en verlichting in de ruimten beneden. De museumcommissie wacht ten aanzien van het laatste met spanning op de plannen die vanuit de kerkgemeenschap gepresenteerd zullen worden.

Een extra punt van aandacht zal voor de werkgroep Educatie het ontvangen van meer basisschoolleerlingen zijn. Dit zal ook in overleggen met de ambtenaar cultuur van de gemeente Overbetuwe ter sprake worden gebracht. Ook het aantal aangevraagde rondleidingen en het aantal betalende bezoekers kunnen een oppepper gebruiken. Over de wijze waarop zal moeten worden nagedacht.

De plannen voor een beleid voor PR en communicatie zullen verder ontwikkeld worden. Gekeken kan worden of er een mogelijkheid bestaat na te gaan waarom bezoekers naar ons museum komen en welk geografisch gebied we (kunnen) bereiken.

Tot slot zijn er nog onuitgewerkte ideeën om samen met een van de predikanten het thema “rituelen door de eeuwen heen” uit te werken en dat te presenteren in de eredienst én in het museum.

Elst, februari 2020

Trijnien Nielen-Rosier, voorzitter (tot 1 jan 2020)

Maarten van den Berg, voorzitter (vanaf 1 jan 2020)

Edy Jakobs, penningmeester

Karin Besjes-de Bock, secretaris

Met dank aan de werkgroep Presentatie&Registratie en Ger de Vrieze